

Nr 667

Av herr Carlsson, Eric, m. fl., *angående Vindelälvens utbyggnad.*

(Lika lydande med motion nr 833 i Andra kammaren)

Den överenskommelse, som träffades mellan vattenfallsstyrelsen och de främsta företrädarna för landets naturvårdsintressen år 1961, utgör en viktig vändpunkt i frågan rörande Vindelälvens bevarande. Vattenfallsstyrelsen avstod redan vid denna tidpunkt från en rad delvis mycket lönsamma utbyggnadsprojekt i de områden som man ansåg skulle lämnas orörda för kommande generationer. Vissa områden, bl. a. de vid älvens övre del, skulle ur natursynpunkt sparas. Denna överenskommelse anmäldes till Kungl. Maj:t, som tillsammans med jordbruksutskottet uttalade tillfredsställelse över att överenskommelsen kommit till stånd.

Sedan dess har en stark expansion ägt rum på många områden. Forskningen och de olika vetenskaperna ger människan i föränderlighetens samhälle ökad fritid. Därmed ställs ökade krav på utvidgade fritidsområden. Främst i USA har man på elenergifronten under de senaste åren kommit fram till nya rön som helt förändrar läget vid utvinnande av elenergi. Det är bl. a. kärnreaktorer som visat sig mycket lämpliga för detta ändamål och helt kan tävla med "konventionella elektriska kraftkällor".

Som en naturlig följd av denna utveckling måste de redan beaktade naturvårdssynpunkterna få en helt annan tyngd i dagens läge än vad de fick år 1961.

Återigen aktualiseras frågan om Vindelälvens utbyggnad. Inte minst ur forskningssynpunkt finns grava skäl som talar för en orörd Vindelälv. Vid Umeå universitet bedrivs forskning i ekologisk zoologi och i ekologisk botanik med inrättad professur i nämnda ämnen. Ekologien eller miljöforskningen är en av de mest expanderande grenarna av den moderna biologien och är mycket beroende av att som forskningsobjekt ha ursprungliga miljöer, som är så orörda som möjligt av mänsklig påverkan. Den ekologiska forskningen sysslar för närvarande intensivt med problem rörande vattenföroreningar av tvättmedel, kvicksilver, biocider, radioaktiva ämnen m. m., och resultaten av denna forskning är av avgörande betydelse för vår hälsa och framtida existens.

Även om man med ett mycket kritiskt betraktelsesätt ifrågasätter en orörd Vindelälvs värde, måste man dock medge att *enbart* ur forskningssynpunkt kommer den i framtiden att bli *ovärderlig*. Kända europeiska forskare har med kraft reagerat mot de svenska planerna på att reglera Vindelälven. IBP (International Biological Program) har utsett Vindelälven till den svenska älv som i första hand bör bevaras. Därtill bör läggas de svenska forskare från Lund, Göteborg och Umeå, vilka gör gällande älvens oerhörda betydelse för nämnda forskning. Vindelälvens öde är icke blott en nationell angelägenhet utan vad mera är en internationell sådan, något som

öppnar vida perspektiv och följaktligen måste göra den mest övertygade projekteringsivrare tvivlande. Tar man därtill i betraktande den betydelse som en utbyggd älv kommer att få för Umeå universitet såsom central forskningsort, måste man även här inse det stora internationella sammanhang som universitetet där kommer att gå miste om.

Inte enbart forskning utan även turismen kommer att få vidkännas ett avbräck. Den turism som ständigt ökar i och med att våra kommunikationer förbättras får vid utbyggnad allvarligt avbräck. Inkomster som på lång sikt skulle tillföras bygden genom ökade fritidsmöjligheter går man även miste om. Det kan vidare ur bygdens synpunkt vara synnerligen tvivelaktigt ifall en exploatering verkligen i sysselsättningsavseende är av positiv karaktär. Erfarenheterna från liknande fall tyder närmast på att utflyttningen av den bofasta befolkningen från en bygd snabbt ökar i samband med avslutandet av ett anläggningsprojekt.

Ur dessa synpunkter vore det säkerligen av större och positiv betydelse om lokaliseringen av lämpliga företag till berörda områden fick en ordentlig stimulans.

Fritidsfisket har blivit en av våra kanske största fritidssysselsättningar. Enligt fritidsutredningen kan man räkna med ca två miljoner utövare. Behovet av sportfiskevatten ökas från år till år. Särskilt lockande är vatten med ädelfisk. Husbehovsfisket för bygdens folk kan givetvis heller inte förbigås.

Detta är en utomordentlig tillgång inte minst för samerna. För denna folkgrupp har vattenregleringar redan hårt drabbat rennäringen. Ytterligare förluster av renbetesland skulle få direkt existenshotande följder.

Även andra värden står på spel. Vid en vattenreglering skulle t. ex. kulturhistoriska byggnader som i Adolfström skatta åt förgängelsen.

En fortsatt projektering av älvens utbyggnad kan allvarligt ifrågasättas. Genom tillkomsten av Suorvas fjärde reglering har ett flerårsmagasin av betydande mått skapats, vilket gör att en säkrare elkraftproduktion tryggats. En växande opinion mot en utbyggnad råder. Lönsamheten i det uppkomna nuläget måste omprövas. Var finns den utredning rörande atomkraft-värmekraft i förhållande till vattenkraft som kan framvisa en ekonomiskt tillräckligt bärande marginal, vilken skulle kunna motivera utbyggnaden av Vindelälven?

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förnyad prövning (genom Kungl. Maj:t med riksdagen) av frågan om Vindelälvens projektering och ev. utbyggnad.

Stockholm den 26 januari 1967

Eric Carlsson (cp)

i Vikmanshyttan

Torsten Hansson (s)	Gunnar Wallmark (h)	Nils-Eric Gustafsson (cp)
Lisa Mattson (s)	Ivar Högström (s)	Thure Dahlberg (s)
Rolf Wirtén (fp)	T. V. Mattsson (cp)	Bo Skårman (fp)
Birger Isacson (h)	Axel Andersson (fp)	Gunvor Stenberg (h)
H. Bertil Lidgard (h)	Ragnar Sveningsson (h)	Henrik Åkerlund (h)